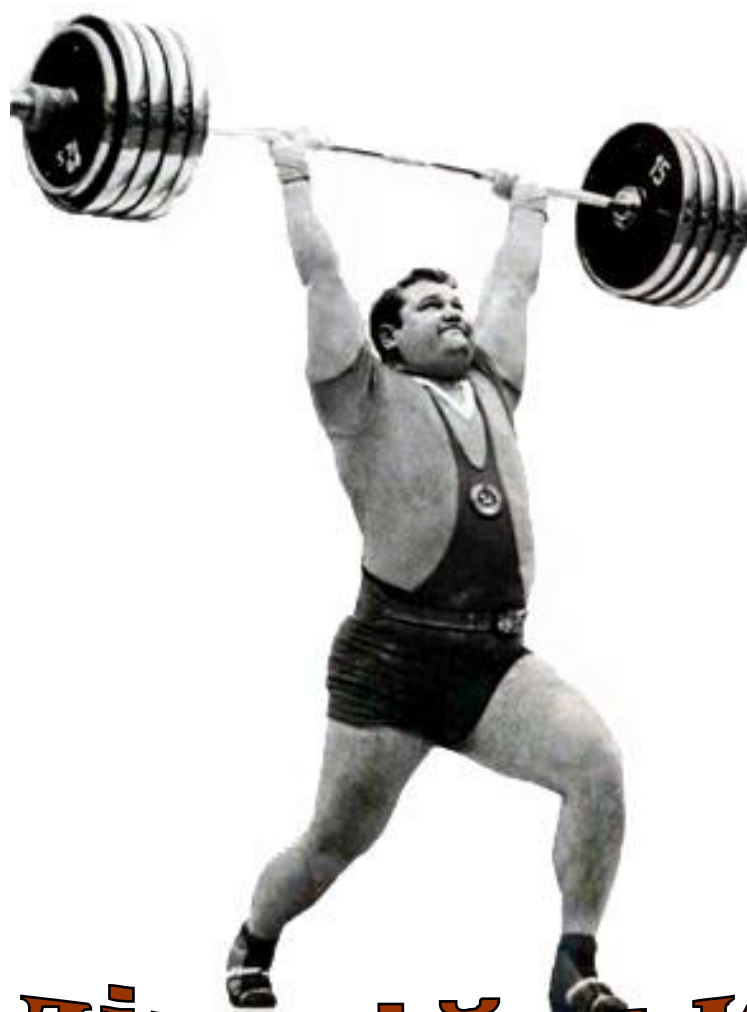

Управління культури і туризму Сумської облдержадміністрації
ОКЗ "Сумська обласна дитяча бібліотека ім. М. Островського"

Олімпійське Золото Сумщини

Випуск 3

Леонід Жаботинський

*До 75-річчя від дня народження
видатного спортсмена, олімпійського чемпіона,
заслуженого майстра спорту*

Інформаційне досьє

Суми 2013

Управління культури і туризму Сумської облдержадміністрації
ОКЗ "Сумська обласна дитяча бібліотека ім. М. Островського"

Олімпійське золото Сумщини

Випуск 3

Леонід Жаботинський

*До 75-річчя від дня народження
видатного спортсмена, олімпійського чемпіона,
заслуженого майстра спорту*

Інформаційне досьє

Суми 2013

Олімпійське золото Сумщини : вип. 3 : Леонід Жаботинський : до 75-річчя від дня народження видатного спортсмена, олімпійського чемпіона, заслуженого майстра спорту : інформаційне дос'є / ОКЗ «Сумська обласна дитяча бібліотека ім. М. Островського» ; уклад. Н.Ю. Курносова. – Суми, 2013. – 16 с.

Жаботинський Леонід Іванович (28 січня 1938 р., с. Успенка Краснопільського району Сумської області) – радянський спортсмен, важкоатлет, дворазовий абсолютний олімпійський чемпіон з важкої атлетики в суперважкій ваговій категорії (1964, 1968), чотириразовий чемпіон світу (1964-66, 1968) і дворазовий чемпіон Європи (1966, 1968), неодноразовий рекордсмен світу (1963-74), п'ятиразовий чемпіон СРСР.

Склала
Відповідальна за випуск
Комп'ютерний набір
Комп'ютерна верстка
Тираж 5 прим.

Курносова Н.Ю.
Тогобіцька Л.М.
Курносова Н.Ю.
Ємельяненко Т.М.

Леонід Іванович Жаботинський – заслужений майстер спорту, дворазовий олімпійський чемпіон (1964, 1968), дворазовий чемпіон світу і Європи, п'ятиразовий чемпіон СРСР. Прапороносець команди СРСР на відкритті Олімпійських ігор 1968 року і на закритті в 1964 й 1968 роках. Нагороджений двома орденами Трудового Червоного Прапора (1965, 1968). Почесний громадянин Запоріжжя. Автор книги «Сталь і серце». За спортивну кар'єру встановив 17 світових рекордів.

Леонід Жаботинський народився 28 січня 1938 року в родині коваля в селі Успенка, яке тепер входить до складу смт Краснопілля Сумської області.

У 1941 році сім'я Жаботинських перебралася до Харкова, де й пережила німецьку окупацію 1941-1943 років.

Спортом Леонід займався змалку. Серед однокласників він виділявся зростом, і тому вчитель фізкультури готував його в спортсмени. Л. Жаботинський не раз згадував добрим словом вчителя за те, що змалку допоміг засвоїти навички з різних видів спорту.

Любов до спорту Льоні прищеплював і батько, котрий сам був завзятим спортсменом-аматором. Він неодноразово говорив Леонідові: «Замість того щоб бовтатися без діла та по двору бігати, займався б краще спортом, ходив би на стадіон». Льоня послухав і пішов на легку атлетику – метання диска і штовхання ядра. Після восьмого класу він почав працювати на Харківському тракторному заводі й навчатися токарній справі. Майстер, у якого вчився Жаботинський, був громадським тренером з боксу, і Льоня, не кидаючи легкої атлетики, почав займатися також боксом.

Але по-справжньому Леоніда вабила штанга. Він часто приходив подивитися на тренування важкоатлетів і не втримався, записався і в третю секцію. Жаботинський міг би увійти до історії

світового спорту як видатний легкоатлет. У 19 років він став майстром спорту зі штовхання ядра і бронзовим призером чемпіонату України, але на той час уже «захворів» важкою атлетикою.

По закінченні школи Леонід самостійно підготувався і вступив до Харківського педінституту (у 1957 р., закінчив у 1964 р.). І на чемпіонаті Харківської області виконав норматив майстра спорту. Не чекаючи, доки йому вручать значок, він випросив його у свого тренера Михайла Світличного і носив із гордістю. Незабаром Леонід одружився і переїхав на батьківщину своєї дружини Раїси – в Запоріжжя.

На чемпіонаті України з важкої атлетики Леонід вперше виступив у 1957 році і посів третє місце (415 кг у сумі триборства). У 1961 році на першості СРСР у Дніпропетровську за сумою триборства набрав 500 кг і став другим у важкій вазі.

У 1963 році Жаботинський встановив перший світовий рекорд (165 кг у ривку), став членом збірної СРСР і посів третє місце на чемпіонаті світу в Стокгольмі.

На Олімпіаду 1964 р. в Токіо Леонід Жаботинський їхав хоч і світовим рекордсменом, але другим номером збірної СРСР після тріумфатора Рима 1960 року Юрія Власова із завданням не віддати срібло досвідченому американцеві Норберту Шеманському. Про чемпіонство мова не йшла, тим паче що на тренуванні Жаботинський надірвав м'яз плеча.

Боротьбу Жаботинського і Власова на помості в Токіо, яка тривала майже сім годин, назвали найяскравішою сторінкою XVIII Олімпіади. Л. Жаботинський в останній спробі підняв більшу вагу й переміг іменитого москвича Ю. Власова, ставши олімпійським чемпіоном. Наступного дня всі газети Токіо написали: «Хто не бачив поєдинок Власова і Жаботинського, той не бачив Олімпіади!»

Після Олімпіади-64 ще не раз звучав гімн на честь перемог Леоніда. Успіх повторився і на наступній Олімпіаді в Мехіко 1968 року. Тегеран і Берлін, Софія і Мехіко – пам'ятні етапи на шляху українського богатиря. У столицях Ірану і НДР він став чемпіоном світу, а в Софії на товариській зустрічі штангістів трьох країн

установив чотири світових рекорди, набравши в сумі триборства феноменальну для того часу вагу – 590 кг; у Мехіко виграв другу золоту олімпійську медаль.

Майже десять років поспіль шлях Жаботинського був безперервним сходженням угору, а протягом п'яти років він володів титулом найсильнішої людини на планеті. Йому залишався один крок до того, щоб стати першим у світі спортсменом, який набере в сумі триборства 600 кг.

Однак Чемпіонат світу у Варшаві 1969 року став переломним для Леоніда Жаботинського. Під час ривка спортсмен відчув сильний біль у спині й вимушений був відмовитися від подальшої боротьби. Тільки через рік лікарі виявили, що в районі поперекового відділу в Жаботинського утворився камінь. Видаляли камінь київські хірурги. Медикам довелося робити надріз 34 см у довжину і ламати ребра. Відновитися після такої операції надзвичайно складно, але Леонід Іванович зумів повернутися в спорт.

У його повернення вже ніхто не вірив, адже у важкій атлетиці таких прикладів взагалі не було. Тим більше, на той час Л. Жаботинському було за 35. Минуло вже майже чотири роки з того часу, коли він останній раз брав участь у великих змаганнях, і два з половиною – після операції.

І ось у 1973 р. в Чехословаччині Л. Жаботинський вийшов на поміст. Болільники тепло вітали повернення у великий спорт дворазового олімпійського чемпіона. Л. Жаботинський встановив новий рекорд СРСР у ривку 180,5 кг. Так відбулося друге народження спортсмена. А через кілька місяців на розіграші кубка СРСР у ривку він встановлює світовий рекорд – 183,5 кг. Два світових і один всесоюзний рекорди за півроку. І це в 36 років! Інакше як спортивним подвигом це не назвеш.

Великий спорт Леонід Жаботинський залишив у середині 1970-х років. Жаботинський отримав міжнародну категорію із суддівства. У 1975 році він переїхав до Москви, працював старшим офіцером спорткомітету Міністерства оборони СРСР, тренером збірної команди Збройних сил (це не випадково, адже він закінчив Одеське артилерійське училище імені Фрунзе). З 1987 до 1991 року служив військовим радником з питань спорту на Мадагаскарі, де

готував збірну цієї країни, яка добре виступила на Африканських іграх.

У 1991 році був звільнений у запас у званні полковника. працював проректором з виховної роботи і безпеки Московського інституту підприємництва і права. В 1994 р. одержав звання доцента, через рік став професором. Сьогодні він, уже пенсіонер, є почесним президентом Федерації важкої атлетики Росії, кандидатом педагогічних наук.

Але зв'язків із рідною Україною Леонід Жаботинський не втрачав ніколи: у Запоріжжі живуть його сини Руслан і Вілен, сюди він часто приїжджає і проводить багато часу. Щороку в Запоріжжі, почесним громадянином якого він є, проводяться турніри на приз Леоніда Жаботинського. Дворазовий олімпійський чемпіон заснував Фонд Жаботинського для організації в Запоріжжі, де він довго жив, міжнародного турніру важкоатлетів «Зірки Сили». А в 2010 році ім'я Жаботинського отримала спеціалізована дитячо-юнацька спортивна школа олімпійського резерву «Спартак».

За свою спортивну кар'єру Леонід Жаботинський встановив 17 світових рекордів. Його прізвище назавжди вписано золотими літерами в історію Олімпійських ігор і колишнього Радянського Союзу.

Звання і нагороди

Заслужений майстер спорту, дворазовий олімпійський чемпіон (1964, 1968), дворазовий чемпіон світу і Європи, п'ятиразовий чемпіон СРСР.

Нагороджений двома орденами Трудового Червоного Прапора (1965, 1968).

Почесний працівник вищої професійної освіти РФ, член Опікунської ради інституту, кандидат педагогічних наук, професор, Почесний Президент федерації важкої атлетики РФ, колишній член і професор Академії проблем безпеки, оборони і правопорядку РФ.

Громадські нагороди: почесний громадянин міст Запоріжжя, Суец.

Цікаві факти

На своїх перших Олімпійських іграх в Токіо в 1964 році він встановив декілька світових рекордів: 517,5 кг у сумі триборства, 167,5 кг у ривку, 217,5 кг у поштовху і став чемпіоном. Успіх повторився і на наступній Олімпіаді в Мехіко в 1968 році.

* * *

На церемонії закриття Олімпіади 1964 року в Токіо прапор СРСР ніс новий олімпійський чемпіон з важкої атлетики Леонід Жаботинський. Згідно з правилами, проходячи повз ложу імператора Японії Хірохіто, прапороносець повинен був злегка нахилити прапор на знак пошани. Але радянський богатир, який ніс важкий прапор однією витягнутою рукою, цього не зробив. Леонід Жаботинський не нахилив прапора перед імператором, тому що боявся через травмоване плече просто впустити його. Однак таку

поведінку розцінили, як виклик, і після повернення додому Леонід не отримав ордена, яким нагородили його товаришів по команді – чемпіонів олімпіади.

Проте через чотири роки на Олімпіаді в Мехіко Жаботинському, який уже не мав собі рівних, вигравши всі чемпіонати світу і Європи в проміжку між Олімпіадами, все ж довірили знову нести радянський прапор уже на параді відкриття. Виступаючи практично без конкуренції, Леонід зупинився на тій самій сумі, яку показав у Токіо, – 572,5 кг. Його за це критикували і знову не дали ордена, причепившись до того, що він залишив автограф на грудях захопленого мексиканського уболівальника, який розірвав перед ним футболку і попросив розписатися. Таку поведінку для радянського спортсмена визнали недозвеною.

* * *

Жаботинський був кумиром юного Арнольда Шварценеггера. Під час візиту Жаботинського в США на запрошення Шварценеггера Арнольд йому сказав:

«Із самого дитинства я за тебе вболівав. Навіть під час токійської Олімпіади, хоча там виступали Шеманські і Губнер (американські спортсмени). За них теж, звичайно, переживав, але

мені чомусь хотілося, щоб виграв ти...». Сам Жаботинський про це згадував так:

«Він запросив мене, і я побував в Америці разом зі старшим сином Русланом. Шварценеггер показав мій автограф, який він зберігає багато років. У 60-х роках я був в Австрії на святі, організованому компартією цієї країни. Як виявилось, тоді до мене й підійшов узяти автограф молодий хлопчина, який потім став світовою знаменитістю. Коли ми зустрілися в США, то Арнольд заявив: ти мій улюблений спортсмен у важкій атлетиці. Зізнаюся, я був здивований, адже в США є дуже сильні спортсмени. Але, дивлячись на мене, він захопився штангою. Правда, потім Шварценеггер став культуристом і зробив кар'єру як кіноактор, але все одно було приємно чути таку високу оцінку моїх досягнень.»

* * *

Коли Леонід Жаботинський вийшов на рівень найвищих досягнень, у важкій вазі у світовій важкій атлетиці неподільно царював легендарний Юрій Власов, олімпійський чемпіон Риму-1960. На чемпіонаті СРСР 1961 року в Дніпропетровську Леонід посів друге місце, вперше показавши в сумі триборства 500 кг. Після того як Власов встановив в останньому підході черговий світовий рекорд у поштовху, Леонід виніс його з помосту на руках. І тут Власов сказав знамениту фразу: «Прийде час, ти мене і зі спорту винесеш».

* * *

У Єгипті після встановлення Леонідом світового рекорду зала просто вибухнула. Тоді Л. Жаботинський став почесним громадянином міста Суеца – можете уявити, як це вразило людей.

* * *

Щорічно в Запоріжжі проводяться турніри на приз Леоніда Жаботинського.

Книги про Леоніда Жаботинського

Большая советская энциклопедия. 3-е изд. – Т. 9. – М. : Советская энциклопедия, 1972. – С. 112.

Енциклопедія сучасної України. – Т. 9. – К., 2009. – С. 485-486.

Сумщина в іменах : енциклопедичний довідник. – Суми : Ас-Медіа, 2003. – С. 156.

Кудренко, А. И. Физическая культура и спорт на Сумщине / А. И. Кудренко, Г. Ю. Сапожников. – Сумы : Мрия, 1992. – С. 41-42, 55.

Малов, В. Сто великих олимпийских чемпионов / В. Малов. – М. : Вече, 2006. – С. 258-262.

Очкурова, О. Ю. 50 знаменитых спортсменов Украины / Очкурова, О. Ю., Рудычева, И. А., Ильченко, А. П. – Х. : Фолио, 2004. – С. 177-190.

Шелуха, Юрий. Олимпийцы Украины. - К. : Здоров'я, 1979. – С. 100-103.

Штанга на вагу золота // Наші земляки-олімпійці. – К. : Здоров'я, 1978. – С. 124-134.

Статті про Леоніда Жаботинського

Багнюк, А. Вшанування богатиря : у Запоріжжі відбулися урочистості з нагоди 70-річчя всесвітньо відомого важкоатлета Леоніда Жаботинського / А. Багнюк // Урядовий кур'єр. – 2008. – № 19. – С. 5.

Гвоздик, Александр. Леонид Жаботинский : краснопольский кумир Арнольда Шварценеггера : (двукратный Олимпийский чемпион по тяжелой атлетике) / Гвоздик, Александр // В двух словах . – 2007. – № 45. – С. А9.

Гринка, Александр. Спортивные герои Сумщины : они покоряли олимпийские вершины, им аплодировали лучшие стадионы планеты : [В. Голубничий, Л. Жаботинський, О. Кириченко, В. Куц, М. Маміашвілі, О. Петрова, Л. Приходько, К. Рева, О. Феденко, М. Фоменко, О. Шапаренко : портрети та короткі відомості] / Гринка, Александр // Панорама. – 2012. – № 3. – С. А16-А17.

Драга, В. І бичків він долав, і знаних атлетів... : учора видатному українському богатирю – важкоатлету, олімпійському чемпіону Токіо – 1964 та Мехіко – 1968 Леоніду Жаботинському виповнилося 70 років! / В. Драга // Спортивна газета. – 2008. – № 8-9. – С. 5.

Зворигіна, Наталія. "Моя перемога і зміна влади в СРСР збіглися у часі" : переможець двох Олімпіад, багаторазовий чемпіон і рекордсмен світу з важкої атлетики Леонід Жаботинський / Зворигіна, Наталія // Урядовий кур'єр. – 2010. – № 188. – С. 18.

Лазаренко, Сергій. Олімпійські здобутки атлетів Сумщини : Слобожанщина славна олімпійськими звитягами своїх земляків : [перелік спортсменів Сумщини – олімпійських чемпіонів та призерів] / Лазаренко, Сергій // Суми і сумчани. – 2010. – № 51. – С. 10. – (Копія в теці).

Маслов, В. И. Леонид Жаботинский : (о жизни и достижениях спортсмена-тяжелоатлета Леонида Жаботинского (род. на Сумщине в 1938 году) / В. И. Маслов // 100 великих олимпийских чемпионов / Малов Владимир Игоревич. – М. : Вече, 2006. – С. 258-262.

Поляченко, Анатолий. Леонид Жаботинский. Кумир Шварценеггера : один из лучших тяжелоатлетов мира Леонид Жаботинский установил более двадцати мировых рекордов : (родился в с. Успенка Краснопольского р-на в 1938 г.) / Поляченко, Анатолий // Панорама. – 2008. – № 26. – С. А19.

Рева, Григорій. "У моїй колекції – 26 кілограмів медалей" : уславив Сумщину на Олімпійських іграх Леонід Жаботинський / Рева, Григорій // Сумщина. – 2008. – № 11. – С. 4.

Сандул, В. Йому підкорювалися найважчі штанги : (дворазовий олімпійський чемпіон – важкоатлет Леонід Жаботинський) / В. Сандул // Урядовий кур'єр. – 2008. – № 16. – С. 11.

Сумские олимпийцы-призеры : [короткі відомості про уродженців Сумщини – олімпійських чемпіонів та призерів олімпіад] // Данкор. – 2012. – № 30. – С. А13.

Сумчане – чемпионы Олимпийских игр : [короткі відомості і портрети] // Панорама. – 2012. – № 31. – С. А16-А17.

Україна. Президент (2005– ; В. А. Ющенко). Про нагородження Л. Жаботинського орденом "За заслуги" : Указ Президента України : нагородити орденом "За заслуги" II ступеня Жаботинського Леоніда Івановича – дворазового чемпіона Олімпійських ігор з важкої атлетики // Сумщина. – 2008. – № 11. – С. 1.

Інтернет-ресурси про Леоніда Жаботинського

http://uk.wikipedia.org/wiki/Жаботинський_Леонід_Іванович

<http://www.sport.ukrinform.ua/personalities/42826/>

<http://ua.comments.ua/sport/178571-ukrainski-bogi-olimpu-kumir.html>

<http://noc-sumy.org/olympians-sumshchyna/84-leonid-zhabotynskiyi-vazhka-atletyka.html>

http://krasnews.at.ua/publ/leonid_zhabotinskij_stal_i_serce/2-1-0-16

<http://www.day.kiev.ua/uk/article/taym-aut/leonid-zhabotinskiy-sport-potrebuie-derzhavnoyi-pidtrimki>

м. Суми, вул. Петропавлівська, 51
тел./факс: 22-00-82, тел.: 22-00-66, 22-00-82
biblioteka.sumy@mail.ru